

Kolokviji Knjižnice Instituta "Ruđer Bošković"

Iva Melinščak Zlodi (imelinsc@irb.hr); Mirjana Mihalić (mmihalic@irb.hr)

Knjižnica Instituta «Ruđer Bošković»

Sažetak

Kolokviji Knjižnice Instituta «Ruđer Bošković» ušli su u petu godinu redovitog, gotovo svakomjesečnog održavanja. Odabirom aktualnih i zanimljivih tema, koje predstavljaju stručni i kompetentni predavači, kolokviji pridonose edukaciji knjižničara i korisnika knjižnice, hrvatskih znanstvenika. Primjena novih informacijskih tehnologija u knjižničarstvu, digitalne knjižnice, nabavna problematika i konzorcijska suradnja knjižnica, autorska prava, znanost i scientometrija, dio su područja koja se predstavljaju na kolokvijima s ciljem trajne izobrazbe knjižničara, kao i poboljšanja komunikacije i suradnje među knjižnicama.

Na mrežnim stranicama Knjižnice, na adresi <http://knjiznica.irb.hr/hrv/kolokviji.html> dostupne su prezentacije održanih kolokvija.

Ključne riječi: knjižnični kolokviji, trajna izobrazba, stalno stručno usavršavanje

Summary

Colloquiums of the Rudjer Boskovic Institute Library are regularly, monthly held from March 1999. Interesting and current topics in librarianship are presented by competent experts.

Topics of colloquiums are: use of new information technologies in libraries, digital libraries, acquisition problems, consortia, cooperation, legal aspects of copyright, science and scientometrics. Goal of colloquiums is to educate librarians, to improve their communication and cooperation. Colloquiums contribute to continuing education of librarians and library users, Croatian scientists and students.

Presentations of past colloquiums are accessible to all Internet users On Rudjer Boskovic Institute Library Web pages (<http://knjiznica.irb.hr/eng/kolokviji.html>).

Keywords: library colloquium, continuing education

Uvod

Smjernice za razvoj Republike Hrvatske, koje je prihvatio Hrvatski sabor pod nazivom Strategija razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" uključuju strategiju izgradnje Hrvatske kao dijela globalnog informacijskog društva. Jedna od značajnih promjena, koju sa sobom donosi informacijsko društvo, je potreba za trajnim obrazovanjem, za stjecanjem novih i obnavljanjem starih znanja. Danas se svaki stručnjak mora permanentno usavršavati i obrazovati, dodajući svojem znanju i ona koja tradicionalno nisu unutar njegove znanstvene discipline. Ti zahtjevi se postavljaju i pred knjižničarsku zajednicu.

Informacijska i komunikacijska revolucija donijela je nove i efikasnije načine razmjene znanstvenih informacija i znanja, unaprijedila obrazovanje i istraživanja. Pred knjižnice kao mjesta razmjene, komunikacije i pristupa znanju, postavljaju se zahtjevi za novim i kvalitetnim uslugama u pristupu informacijama. Knjižnice stoga, u tom novom informacijskom okruženju, proširuju i na novi način razvijaju postojeće i uvode nove usluge, te educiraju i pomažu korisnicima u pronalaženju informacija.

Stvorena je potreba za stalnim stručnim obrazovanjem i interdiscipliniranim usavršavanjem knjižničara, kao nadogradnjom na redovito školovanje, te informatičkom obrazovanju i usvajanju novih znanja i vještina. «Nakon stjecanja diplome i stručnog zvanja nalazimo se tek na početku nečega što se slikovito može nazvati borbom za održavanje profesionalne razine u neprekidnu razvoju znanja i njegove primjene. Upravo to stalno nastojanje da pomoću raznih oblika dodatnog obrazovanja i usavršavanja uspješno obranimo našu jednom stečenu profesionalnu kompetentnost, čini nas potpunim stručnjacima.» (Slavić, 1996, str. 254)

Zašto smo počeli?

Niz Kolokvija Knjižnice Instituta «Ruđer Bošković» započet je 1999. godine. Potreba za stalnim stručnim usavršavanjem do tada je već vrlo jasno izrečena u hrvatskoj knjižničarskoj javnosti. Već je 26. Skupština HKD-a u Puli 1987. bila posvećena toj temi. Na 30-toj, jubilarnoj skupštini 1996.g., ponovo se govorilo o knjižničarskoj profesiji, o njenom mjestu u društvu, ali i o pitanjima školovanja za struku i stalnog stručnog usavršavanja. Ulazak informacijske tehnologije u knjižnice nametnuo je stara pitanja s novom oštrinom: čitav niz ustaljenih djelatnosti u knjižničnom poslovanju sada se ubrzano mijenja. Kao što je na tom skupu rečeno: «Tradicionalna zadaća knjižničara, koja se ogleda u odabiru, nabavi, organiziranju i davanju na korištenje medicinskih publikacija, ne mijenja se u svom temelju,

ali stalne promjene u okolini izazivaju i dramatične mijene, kako sadržaja tako i načina obavljanja tih tradicionalnih zadaća. Knjižničar sve manje oslonca može naći u iskustvu, neprekidno mora biti spreman za nove izazove.» (Petrak, 1996, str. 274). Jedna od osnovnih promjena koju možemo zamijetiti jest svakako imperativ suradnje. Niti jedna knjižnica danas ne može opstati sama za sebe, i što je najvažnije, ne može svojim korisnicima osigurati sve usluge koje oni od knjižnice očekuju. Trend intenziviranja suradnje među knjižnicama možemo zamijetiti i u hrvatskim prilikama, naročito od sredine devedesetih. Sustav znanstvenih informacija (i njegov prvi podsustav Prirodoslovlje) pokrenut je 1994.g. U sklopu programa SZI od 1995. djeluje Centar za online baze podataka (osiguran je pristup najznačajnijim bibliografskim bazama podataka za čitavu akademsku zajednicu). Godine 1996. počinje i rad na Nacionalnom informacijskom sustavu knjižnica Hrvatske (projekt NISKA). Sljedeća dva podsustava SZI-ja, Biomedicina i Tehnika, krenula su s radom 1997.g., a nakon njih formirani su i podsustavi Humanistika i Društvene znanosti. I kao najnoviji primjer, 2002.g. formiran je konzorcij visokoškolskih i specijalnih knjižnica za nabavu elektroničkih časopisa.

Kao što vidimo, situacija se naročito dramatično mijenja za znanstvene (visokoškolske, specijalne i opće-znanstvene) knjižnice. Sve veći broj znanstvenih informacija je dostupan, poglavito u elektroničkom obliku. Ipak, informacije postaju sve skuplje, pa se njihova nabava nužno koordinira. Korisnici traže nove vrste usluga, a sve veći broj knjižnica nudi svoje usluge putem Interneta. Knjižnice ulaze u novi digitalni svijet! Jesu li knjižničari za to spremni?

Sve do nedavno nije bilo organiziranog sustava za permanentno obrazovanje knjižničara (CSSU je krenuo s radom tek 2002.g.). Isto tako, nije bilo redovitih sastanaka (seminara i konferencija) posvećenih prvenstveno informatizaciji u području znanosti i visokog školstva (konferencije Specijalne knjižnice i Seminar Sustava znanstvenih informacija pokrenute su tek 1999. i 2000. g.). Seminar «Arhivi, knjižnice, muzeji», najstariji od ovdje spomenutih, iako posvećen uglavnom pitanjima suradnje pri upotrebi informacijske tehnologije, razmatra ta pitanja u vrlo širokom okviru. Skup LIDA, «Libraries in the Digital Age», održava se također tek od 2000. godine.

Kao odgovor na edukacijske i informacijske potrebe knjižničara i korisnika, 1999.g. započet je niz mjesečnih kolokvija Knjižnice Instituta «Ruđer Bošković».

Kolokviji Knjižnice IRB-a kao mjesta edukacije (knjižničara i korisnika)

Prvi kolokvij Knjižnice IRB-a (događaj pionirskog značaja, ako uzmemo u obzir gore opisani kontekst) održao je početkom 1999.g. Tefko Saračević pod naslovom «Digitalne knjižnice - primjeri i korištenje». O knjižnicama u digitalnom, umreženom svijetu govorili su, na svoj način, i Predrag Pale, te Zoran Bekić (o NISKA-i) i Ana Barbarić (o WebPAC-ima). Niz predavanja održan je na temu pronalaženja informacija na Internetu (Sanda Erdelez, Jadranka Stojanovski, Helena Markulin, Tibor Toth). Predstavljani su i neki značajni svjetski izvori znanstvenih informacija (ScienceDirect, Web of Science, Chemical Abstract Service).

Jedna od tema koju knjižničari prepoznaju kao sve relevantniju za svoj rad je i problem intelektualnog vlasništva: kolokviji su stoga posvećeni i pitanju autorskog prava (Aleksandra Horvat, Igor Gliha) i zaštite patenata (Ljiljana Kuterovac).

Bilo je riječi o komuniciranju u znanosti (Radovan Vrana), o izdavanju elektroničkog znanstvenog časopisa (Ana Marušić, Marko Kljaković Gašpić), kao i o scientometriji i citatnoj analizi (Branimir Klaić, Jelka Petrak).

Predstavljene su neke od najaktualnijih tema iz svijeta računalna i informatike: problem 2000 (Darko Bosnar), virusi (Lucijan Carić), GRID (Miroslav Milinović) te sustav upravljanja sadržajem (Kristijan Zimmer).

Naravno, znatan broj kolokvija posvećen je i izrazito «knjižničarskim temama», kao što su knjižnični konzorciji i koordinirana nabava (Dragutin Katalenac, Maja Jokić) ili edukacija i napredovanje knjižničara (Tatjana Aparac Jelušić, Marina Mihalić), a predstavljene su i mnoge inozemne knjižnice i različiti aspekti njihove organizacije.

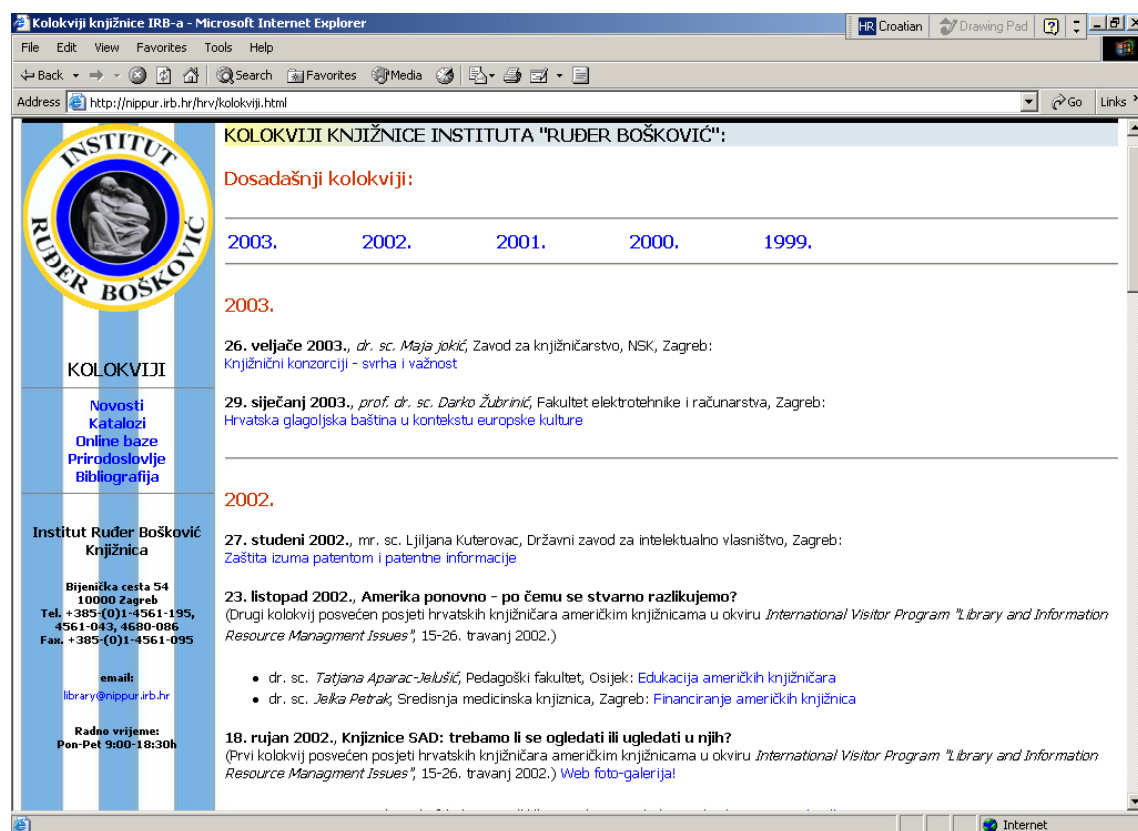
Kolokviji su ušli u petu godinu redovitog održavanja; a dosad je održano 35 kolokvija.

Pozive za kolokvije šaljemo knjižnicama i knjižničarima elektroničkom poštom (trenutno na više od 400 adresa) i putem Novosti na mrežnim stranicama Knjižnice (<http://knjiznica.irb.hr/hrv/raspored.html>), a znanstvenike Instituta obavještavamo o kolokvijima i tiskanim plakatima.

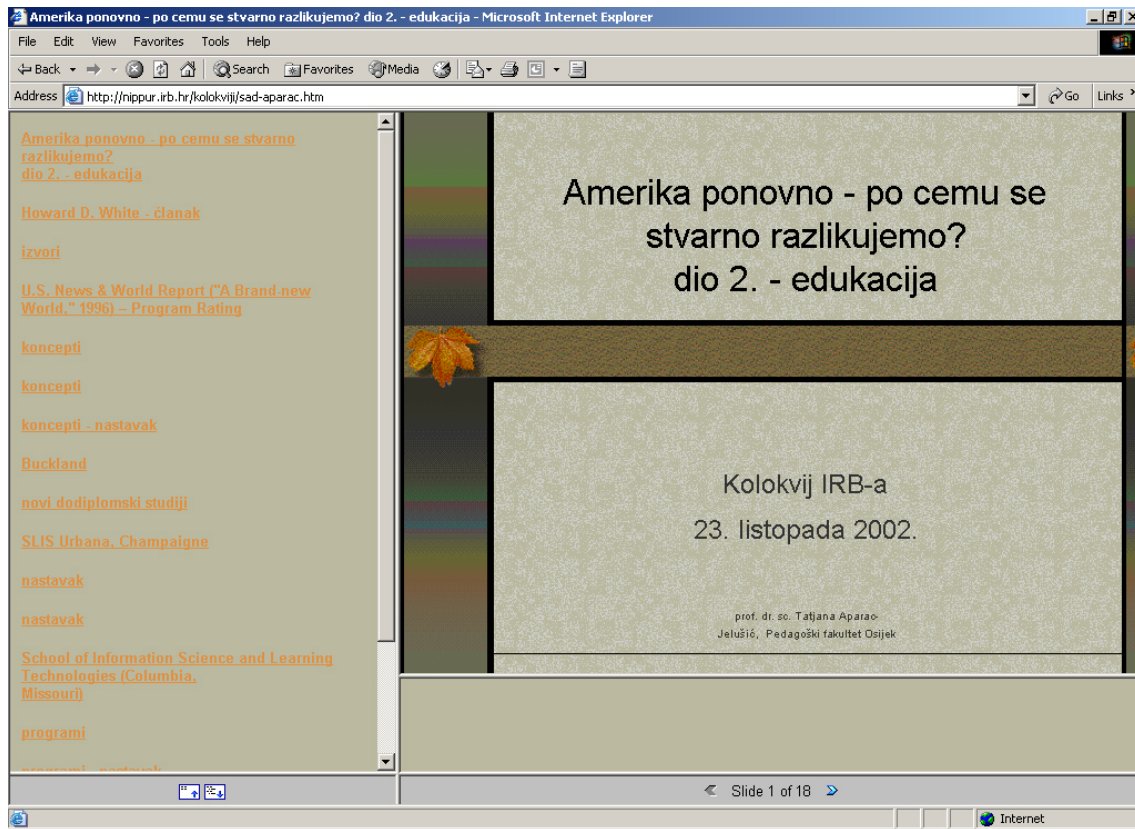
Kolokviji s “produljenim vijekom trajanja”

Na mrežnim stranicama Knjižnice Instituta “Ruđer Bošković”, na adresi <http://knjiznica.irb.hr/hrv/kolokviji.html>, predstavljeni su svi do sad održani kolokviji, a za

većinu kolokvija javnosti su dostupne su i prezentacije (uglavnom PowerPoint datoteke spremljene u HTML obliku). Prezentacije su stavljene na mrežu tek nakon pristanka autora, tj, predavača.

Slika 1. Mrežna stranica Kolokvija Knjižnice IRB-a (<http://knjiznica.irb.hr/hrv/kolokviji.html>)

Slika 2. Primjer prezentacije s kolokvija, dostupne na mrežnim stranicama Knjižnice IRB-a.

Umjesto zaključka

Ciljevi kolokvija su:

- stalno stručno usavršavanje i informiranje knjižničara
- edukacija knjižničara i korisnika u korištenju novih informacijskih tehnologija
- poboljšanje komunikacije i suradnje među knjižnicama
- predstavljanje novih knjižničnih usluga i informacijske tehnologije korisnicima.

Knjižnični kolokviji moraju služiti kao most: među knjižničarima i knjižnicama, ali i između knjižničara i njihovih korisnika. Oni moraju i nadalje biti mjesto na kojem će knjižničar ili korisnik čuti nove ideje, ali i upoznati nove osobe, osobe kojima je zadatak istovjetan – prenijeti znanje i informacije i omogućiti njihovo korištenje.

Literatura

1. Petrak, Jelka; Bekavac, Mladenka; Kušter, Željko. Potreba za stalnom izobrazbom medicinskih knjižničara. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. XXXIX (1996) 1-2, str. 273-279.
2. Slavić, Aida. Istraživanje potreba diplomiranih bibliotekara za dodatnim obrazovanjem i usavršavanjem u području informacijskih tehnologija. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. XXXIX (1996) 1-2, str. 253-264.